

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

VI. In quos censura ferenda est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

10. Aliquibus placuit prolationem censuræ verbo tenus non solum illicitam, sed nullam esse, vti docuit Ripa in Rub. de constitutione num. 18. motus ex cap. fin. de sententia, & re iudic. Et Sayrus lib. 1. thesauri cap. 7. num. 16. Sed longè verius est solum esse illicitam, vt tradit Coninch. disp. 13. dub. 9. conclus. 5. n. 8. Stephan. Daula dicto dub. 3. Layman lib. 1. sum. tract. 1. par. 1. cap. 9. num. 1. Nam iure naturæ scriptura necessaria non est. Iure autem positivo est scriptura requiritur in dicto cap. cum medicinalis, non tamen sic necessario exigitur, vt aliter prolata censura irritetur. Textus verò finalis de sententia, & re iudic. exigens necessariam scripturam, intelligendus est de sententia puni- tiva criminis, & decisiua litis, non verò de sententia que non tam ad puniendum delictum, quàm ad illud precauendum, & emen- dandum ordinatur.

11. Tertiò debet nomine iudicis ipsi reo monitio fieri, si cen- sura contra determinatam personam feratur. Quod si ipse laicet, sufficit fieri ad eius domum, vel in Ecclesia, seu placæ, aliòve loco publico, ex quo in eius notitiam deuenire possit. Irémque faciendæ est coram testibus qui de monitione testari possint, vt traditur ca. sacro, de sententia excommunicat. Et docuit Couarru. cap. alma mater. 1. par. §. 9. num. 4. Coninch disp. 13. du. 9. conc. 1. Suar. l. 5. de censur. disp. 3. §. 11.

Aduertè prædictas conditiones pro latione censuræ per mo- dum sententiæ requisitas esse. Nam censura, quæ à iure fertur per legem, vel statutum ea sola publica tione, & monitione contenta est, quæ ad constituendam legem, seu statutum requiritur, de qua latè dixi tract. de legib. disp. 1. §. 9. & seqq.

12. Sed an monitio non solum censuræ ligamen, sed etiam eius denunciationem præcedere debeat? non satis constat. V. G. commissi delictum, cui est annexa censura, poteritne iudex te declarare, & denunciare censuræ esse ligatum? Respondeo posse, dummodò delictum publicum sit, & notorium, neque illius penitueris, vt rectè docuit Abbas cap. nostram. 1. de iureiu- rando. Nauarr. lib. 5. c. nstior. conf. 20. de hæretic. num. 5. in 2. edit. Suar. disp. 3. de censur. sect. 10. n. 8. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 5. num. 6. colligiturque ex cap. de manifesta 2. quæst. 1. cap. euidentia de accusa. c. bona memoria. 1. de Elect. ibi, excessus notorius examinatione non indiget. Sed apertius constat conclusio ex cap. reprehensibilis de appellacion. ibi. P. lænti decreto statuimus, vt nec Prelati nisi canonica monitione præmissa suspensionis, vel excommunicationis sententiam proferant in subiectos, nisi fortè talis sit culpa, qua ipso suo gene- re suspensionis, vel excommunicationis penam inducat. Ecce qualiter potest iudex nulla præmissa monitione proferre sententiam, hoc est declarationem & denunciatorem excommunicationis, vel suspensionis: quando scilicet ipso iure excommunicatio, vel suspensio incurta est. Et ratio videtur manifesta: quia denunciatio non est nouum vinculum, vt censura, vt dicitur c. paloralis §. ve- rium de appellacionib. Ergo non adest causa, ob quam monitio prærequiritur. Debet tamen delictum notorium esse vel per sen- tentiam, vel ipso facto, ita vt nulla tergiversatione celari possit, aut excusationem admittere: aliàs ea declaratio illicita esset contra ius naturæ, iudiciumque ordinem procedendi. Præterea requiritur, quod reus delicti non penituerit; nam si absolutionem à censura expostulauerit reus, satisfactionemve obtulerit, non est denun- ciandus, sed potius absolvendus iuxta textum in cap. qua fronte, de appellacion. cum finis censuræ obtentus sit, qui est delinquentis correctio, & emendatio.

13. Quoad tempus attinet nulla censura expedit die feriato proferri; quia plerumque causæ cognitionem prærequirit, à qua die feriato abstinendum est iuxta textum in cap. fin. de Feriis. Et ibi Panormit. num. 19. Quod si eo die feratur etiam absque necessitate valida est, vt aliis relatis comprobat Sayrus lib. 1. thesauri casuum, c. 14. num. 7. eo quod ea quæ causæ cogniti- onem non exigunt necessario ad sui valorem die feriato gesta valent Leg. actus Cod. de Feriis. Denunciatio autem censuræ frequen- ter die feriato sic si præcedat causæ cognitio die non feriato: quia eo tempore facta in plurimum notitiam deuenire potest, vt notauit Sayrus dicto capite 14. numero 10

PUNCTVM VI.

In quos censura ferenda est?

1. Ferri debet in hominem baptizatum, viatorem, rationis comotorem.
2. Sed an vltra usum rationis requiratur pubertas, varians Doctores.
3. Item debet esse subditus ferentis censuram.
4. An omnes assistentes in diacensi censura à Diacano lata ligentur, & econtrà diacani extra existentes?
5. Remissus respondetur.
6. Propter diuersas causas duplici censura ligari quis potest.
6. Ob eandem causam duplici censura ligari potest, si à di- uersis iudicibus lata sit, vel causa multiplicetur.

Censura necessariò ferenda est in hominem, baptizatum viato- rem, rationis comotorem, & ferenti potestati subiectum

Vti ex communi sententia tradit Nauarr. cap. 27. num. 13. Sotus. 5. de censur. disp. 5. sect. 1. Coninch d. sp. 13. dub. 6. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 4. num. 1.

Primo debet esse homo: nam bruta animalia censuræ capaci non sunt, vt pote que nec potestati Ecclesiasticæ subduntur, nec culpam committere possunt, ob quam censura feratur. Quod si aliquando Ecclesia creaturas irracionales fidelibus nocentes an- thematizat, non est, quia censuram in illas ferat, sed quia illis detestatur, & execratur, sicuti cum quis proprias culpas, & er- rores anathematizat. Angeli verò censura ligari non possunt, quia subiecti non sunt Ecclesiæ. Dammati nunquam sunt conti- gendi. Beati culpæ expertes sunt.

Secundo debet esse baptizatus, seu fidem in Ecclesia professus non Paganus, Iudæus, aut Cathecumenus, quia vt inquit Pan- l. ad Corinth. 5. Quid enim mihi de his, qui foris sunt iudi- care: non enim Ecclesiæ potestati subduntur qui Ecclesiam in- gressi non est Secus vero dicendum est de Hæreticis, Apostatis & Schismaticis. Qui vt pote baptizati Ecclesiæ potestatem fugere non possunt, vt deciditur cap. de Iudæis, 45. disp.

Tertiò debet esse homo viator, nam mortuus censura ligari nequit, vt ex communi docet Nauarr. c. 27. num. 14. & cap. 18. num. 32. Couarru. in cap. alma. 1. p. §. 1. num. 8. Suar. disp. 5. sect. 1. Auila 2. p. c. d. sp. vnica. dub. 8. concl. 2. Layman. tract. 5. p. 1. cap. 4. num. 2. & alij communiter. Colligiturque ex illis verbis Christi Matth. 16. Quæcumque ligaueris super terram. Nam vt rectè expendit Gratian. 24. q. 2. Christus Dominus solum conce- dit Petro potestatem ligandi, & soluendi eos, qui sunt super ter- ram; quia ipsi tantum Ecclesiæ subduntur. Explicari que potest in hunc modum; Defectus nec ratione corporis, neque ratione anima ligari potest: non ratione corporis, quia est quod inanimatum incapax subiectionis: non ratione animæ, quia est quod spiri- tuale, & immisitabile, subiectique nequit Ecclesiæ visibili. Et præ- terea si in celo, aut purgatorio exiit non est in statu, quo metetur censura affici, vt pote grata Deo; si verò exiit in inferno corrigibilis non est. Ex quo manifestè inferitur: si quis mandatum clericum occidere, & ante mandati executionem moriatur, cen- suram nullam incurrit, quia tempore quo illam incursum erat incapax exitus.

Neque his obstat textus in cap. à nobis c. 12. de sententia ex- communicat. vbi Innocent. III. determinat excommunicatum absoluti post mortem posse redditeque rationem, quia Ecclesiæ potest soluere, & ligare defunctos. Quia vt bene Castro lib. 1. de iustia hæretic. q. 1. ca. 20. Couarru. in dicto c. Alma. 1. p. §. 1. num. 8. Suar. disp. 5. sect. 1. num. 1. textus intelligendus est de ab- solutione, & ligatione indirectæ, non directæ, quætemus Ecclesiæ præcipere potest fidelibus, ne corpus excommunicati, & absque signis penitentiae decedentes sepultura faciat: tradant, neve fidei- tagia offerant, vel è contra si signa penitentiae dederit, potest Ecclesiæ fidelibus concedere, vt hæc omnia beneficia delictis impendantur. Quod non est absolute, vel ligare defunctum dire- ctè, sed viuos ligare, vel absouere ab obligatione, quæ illis iure ob censuram, qua defunctus ligatus erat.

Quarto debet esse rationis compos, saltem quando causam censuræ dedit, quia absque culpa, cen- sura capax esse non potest. Si autem sui compos efficacem causam censuræ contrahens dederit, & tempore quo ligandus erat in ebrietatem, vel amens- tiam etiam perpetuam incidisset, sine dubio ligaretur; quia ratio- rationis, liberaque voluntas solum requiritur ad causam cen- suræ apprehendam, non verò ad ipsam censuram contrahendam, vt docuit Suar. disp. 5. sect. 1. n. 20. Layman lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 4. n. 3. unde mandans clericum interficere, & tempore intersectionis ebrius, vel amens exiit, non obinde effugit cen- suram mandato annexam. Ab ea tamen censura (si amens) perpetua est absolui debet: quia non expedit ligatum esse censuram qui per eam corrigi non potest: cum ipsa censura, vt pote medicinalis potest ad correctionem dirigatur, vt notatur Suar. & Layman loc. alleg. Coninch d. sp. 13. dub. 6. num. 45. & seqq.

2. Sed an vltra usum rationis requiratur pubertas? Non constat inter Doctores. Nam Vgolin. de censur. cap. 17 §. num. 5. affirmat, eo quòd ante illam ætatem non satis percipit ordi- nem iudicium, neque in iudicio admittitur ad se defendendum, vel agendum iuxta textum in cap. vlt. de iudiciis in 6. Scilicet- tendum est censuram à iure lata: impubere rationis composum capacem esse, quia nullo iure eximitur, & cum culpam commis- sisse possit, cui censura annexatur, non est cur à censura excusetur, supponitque textus in cap. 1. c. vlt. de sententia excommunicat. Et tradit Suar. disp. 5. sect. 1. num. 17. Coninch. disp. 13. dub. num. 45. Galpar Hurtado tract. de censur. diff. ult. n. 30. Idem videtur dicendum de censura lata per statutum, nisi contrarium ex consuetudine constet; quia ad hanc censuram impotentem non est opus impubertem citari, nec in iudicio comparere, vt supponunt prædicti Doctores. At si censura sententia peccati ferenda sit, credo aduersus impubertem ferri posse, tametsi id non sit conueniens. Priorem partem mihi perlinere, quæ est ad impubes ordinem iudicium ignoret, de illo instrui potest, si- cuti alij puberes ordinem iudicium ignorantes instruantur. Item medio procuratore, & tutore respondere in iudicio potest. Secundo

Secundam partem probat mihi usus, & consuetudo satis recepta, nunquam ferendi censuram directe contra impuberes. Notanter dixi directe, nam indirecte, & consequenter non est dubium, impuberes censura ligari, vt contingit interdicto generali populi, quo impuberes vsu rationis habentes comprehenduntur.

3. Quare debet esse subditus ferentis censuram, aliis censura ab ipso lata ligari non poterit: non enim superior suam iurisdictionem, & superioritatem in alium quem in sibi subditum exercere valet, vt est manifestum, & colligitur ex cap. a nobis v. de sententia excommunicata. & cap. cum inferior 16. de maiori. & obediens. & tradunt omnes. Ex qua doctrina fit Pontificem nullatenus ligari censura posse, quia superiorem in terris non habet. Leges namque ab ipso latae comparatione ipsius vim coercituum non habent, quippe nullus sibi metipsum imponere potest. Extra Pontificem omnes alii fideles rationis vsu habentes ligari censura possunt, saltem comparatione Pontificis, quia Pontifici subditi sunt. Rex vero, & Imperator ob eorum suzereniam dignitatem eximuntur a iurisdictione Episcopi, ne possint vlla censura ab ipso lata ligari, vt dixit Siluest. verbo excommunicatio. num. 10. Stephan. Dauid pluribus relatis 2. p. de censur. cap. 4. disp. vn. dub. 4. Episcopi generali iuris constitutione tenentia, vel mandato non ligantur, nisi de illis fiat expressa mentio, iuxta textum in esp. Quia vericulosum de sententia excommunicata. i. 6. quod solum de suspensione, & interdicto loquitur, non de excommunicatione, vt aduertit Sit. r. disp. 5. s. 7. n. 3. Deinde Concilium provinciale, & generale, & quilibet alia communis ligari potest censuris suspensionis, & interdicti, vt potest que non ex gunt culpam in omnibus, sed in odium delinquentium innocentes suspenduntur, vel interdiciuntur. Secus vero in censura excommunicationis vt potest grauiori, & directe priuatiua vsu spiritualium bonorum ex cap. Romana de sententia excommunicata. in 6. Quocirca vt excommunicatio validus fructus debet nocentes communitatis cognosci, & aduersus illorum tantum sigillatim promulgari, vt docuit Nauarr. dicto cap. 17. n. 1. Aulla tu. 6. & alij apud ipsos. Neque his obest, quod censura feratur aduersus quicumque qui ex hac communitate delinquit, vel delictum commisit, non satisfecerit, quia ex ipso delicto determinatur persona censura liganda.

4. Controversia autem grauis est, an omnes existentes in Diocesi censura à Diocesano lata ligentur, & e contra, an existentes extra Diocesim censura suae Diocesis afficiantur? Sed hanc difficultatem resoluit tract. 3. de legib. disp. 1. pun. 2. 4. §. 3. 4. §. 7. ibi enim enumerat qualiter teneantur peregrini legibus, & preceptis loci qua transiunt, qualiterque ligentur legibus, & preceptis sui domiciliij, penitusque precepto, & legibus annexis affici possint. Neque occurrit aliquid noui addendum.

5. Superest dicendum, an possit quis duplici censura eiusdem rationis ligari, duplici inquam excommunicatione, suspensione, vel interdicto? Ratio dubitandi est, quia priuatio non suscipit magis, & minus, cum igitur quilibet ex his censuris sit priuatio spiritualium bonorum, nequit postea vna censura alia eiusdem rationis succedere. Et confirmo, duae priuationes eiusdem numero forme esse nequeunt in eodem subiecto. Ergo nec duae excommunicationes, nec duae suspensiones, aliis essent duae priuationes formales eiusdem numero formae.

Nihilominus communis est sententia propter diuersas causas posse aliquem duabus censuris eiusdem rationis ligari vt docuit Siluest. excommunicatio. 1. n. 10. Sotus in 4. d. 22. ar. 2. concl. 3. Conarr. in cap. alma. 1. p. §. 11. num. 13. Suar. de censur. c. 1. disp. 5. s. 7. v. golin. cap. 1. de censur. cap. 15. §. 3. Molina tract. 3. disp. 4. num. 3. ex 7. Nicolatus Garcia 8. p. de benefice c. 3. num. 88. Et colligitur ex variis textibus. Nam Clement. 2. de sententia excommunicata excommunicatur qui contra priorem excommunicationem, & denunciationem procedebat, scilicet licet assensendo. Et cap. cum pro causa de sen. entia excommunicata declaratur duplici censura innotatum esse, qui violentas manus in clericum iniicit, & Ecclesiae immunitatem violauit, duplicique absolutione indigere, vel vna vtramque causam respiciendo, vt notat ibi Abbas, & Doctores communiter. Idem procedit ex cap. sibi de sententia excommunicata. & cap. Capitulum sacre Crucis de rescriptis. Cap. Engeltrudum. 2. q. 4. cap. in quorundam de iudic. c. 1. Ratio, quia excommunicatio, & quilibet alia censura non tam est priuatio, quam vinculum mortale causans priuationem: atqui vinculum morale multiplicari potest, tamen priuatio non multiplicatur, vt manifeste patet in peccatis mortalibus, quorum quodlibet ita priuat hominem gratia, vt etiam aliud quantum ex se est priuat. Quare si directe vnum peccatum remitteretur non conferendo gratiam aliud remittitur non esse, sed adhuc homo gratia priuatus maneret. sic in presentia dicendum est. Fatetur namque priuationem in se non suscipere magis, & minus; bene tamen in ordine ad causam, vt patet in supradicto exemplo de peccatis. Et in naturalibus est res manifesta. Cubiculum in quo priuari luce potest est multiplice ratione impediens, tamen vnica lucis priuatio existit. Sic homo multiplice censura eiusdem rationis priuari potest bonis Ecclesiae, tamen vnica priuationem habeat, quia censura non est formaliter priuatio, sed priuationis causa.

6. Adde non solum ob diuersas causas, sed etiam ob eandem re posse duplici censura eiusdem rationis ligari, si à diuersis iudicibus à iure, vel ab homine lata sit, adistque respectu cuiuscunque iudicis specialis contumacia, & inobedientia, sicuti docuit Abbas in cap. grauem. num. 5. de sententia excommunicata. Suar. d. disp. 5. s. 7. num. 1. Nam esto ibi fit eadem causa materialis, est tamen diuersa causa formalis, scilicet, diuersa contumacia, & inobedientia. Verum quando ob contumaciam aggrauantur censura ab eodem iudice procedente inquam ad denunciationem, & anathema, diuersa censura non ligatur, neque duplici absolutione indiges, vt aduertit Suar. supra, n. 18. quamuis ante denunciationem excommunicatio reseruata non esset, quae post denunciationem reseruata est.

Quinimo existimo, quotiescunque transgressiones eiusdem censurae multiplicentur, toties censuras multiplicari. Vnde si modò percutias clericum, & deinde alium duplici excommunicatione innotaris, quia duplicem causam, quibus est annexa censura apertius, & tradit Suar. disp. 5. s. 7. 3.

PUNCTVM VII.

Quam ob causam censura ferenda est.

- 1 Pro culpa ferenda est censura.
- 2 Pro culpa veniali, nec excommunicatio, nec suspensio, neque interdictum ferri potest, vt communiter feruntur.
- 3 Aliqui censeri peccatum mortale sufficere, si interius consummatur.
- 4 Verius est requiri exterius esse consummatum.
- 5 Satisfit oppositis fundam.
- 6 Non solum debet esse peccatum mortale externum, sed specialiter ab Ecclesia prohibutum.
- 7 Quinimo debet esse prohibitum sub comminatione censuram incurrendam.
- 8 Non potest ferri pro peccato praeterito in eius punitionem.
- 9 Proponuntur obiectiones, & soluentur.
- 10 Peccatum ob quod censura contrahitur debet esse completum secundum proprietatem verborum.
- 11 Aliquibus placet censuram impositionem contra facientes, seu committentes delictum comprehendere mandantes, & consensientes.
- 12 Verius est oppositum.
- 13 Temperatur doctrina, ne procedat, cum lex inutilis redderetur.
- 14 Satisfit oppositis fundam.
- 15 Qualiter reuocato mandato, vel consilio incurras censuram contra mandantem, vel consensientem impositionem.
- 16 Delinquens aduersus preceptum sub censura impositionem, non duplex peccatum, sed vnum tantum committit.

1. Omnes conueniunt censuram infligi non posse nisi pro culpa; quia est poena medicinalis, quae necessario supponit culpam corrigendam. Est tamen notandum discrimen inter excommunicationem, suspensionem, & interdictum, quod excommunicatio, quia est grauissima poena, nemini alteri à delinquente infligitur. Secus vero est in suspensione, & interdicto, quae ultra nocentes innocentes ligant, vt citius nocentes respiciant, videntes sua causa innocentes grauari, sicuti notauit Couarruu. cap. alma mater. 1. p. §. 9. n. m. 3. Deinde haec culpa debet esse censurae proportionata, alias committeretur iniustitia, vt colligitur ex cap. sacris, De penis, in 6. ibi: iudex poenam metietur ex culpa.

2. Dubitant tamen Doctores; an ob culpam venialem censura inferri possit? Et breuiter respondeo, neque excommunicationem maiorem, nec suspensionem, aut interdictum prout communiter feruntur ob culpam venialem iniungi posse; quia sunt poenae grauissimae, ac proinde culpa leui improporcionata, vt tradunt ex omnium sententia Coninch. disp. 13. dub. 8. concl. 2. Suar. disp. 4. s. 7. 4. Sathel. lib. 5. moral. cap. 4. num. 5. Paul Layman. lib. 1. sum. tract. 5. cap. 5. Vazqui. 2. disp. 18 cap. 5. Galpar Hurtado tract. de censuris disp. 10. num. 43. & de excommunicatione maiori. Et idem ferme est de aliis censuris; colligitur aperte ex Trident. sess. 25. cap. 3. de reformat. Et ex cap. Nempe Episcoporum. Cap. nullus sacerdos. 11. quae. 3. & tradit vltra superius relatos Nauarr. cap. 27. num. 9. Couarruu. cap. alma mater. 1. p. §. 9. Aulla 2. p. de censur. cap. 5. disp. 1. dub. 2. Et licet in aliquibus textibus videatur ob causam leuem excommunicatio ferri, vt in cap. si quis. 23. dist. & aliis non est reputanda illa causa leuis absolute, nam vt recte explicat Coninch. disp. 13. dub. 8. concl. 2. causa quae per se spectata leuis est saepe ex circumstantiis grauis redditur. Ex quo fit manifeste quoties ex ignorantia, vel inadvertentia, vel alia de causa excusatur qui à grauitate culpa, cui excommunicatio, suspensio, vel interdictum annexa sunt, excusari ab illis, incurrendis, vt bene aduertit Layman. d. cap. 4. num. 1.

Notanter dixi excommunicationem, suspensionem, & interdictum prout frequenter feruntur non posse ob veniale peccatum.